

Victoria Vilein: het juweel van de keizer

Over het boek

Auteur: Maartje van der Laak

Illustrator: Kristien Dieltiens

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de makers

Maartje van der Laak is gepassioneerd door geschiedenis. Ze is gids in verschillende musea en geeft ook les aan toekomstige gidsen en reisleiders. Ze voert daarnaast historisch onderzoek uit en giet deze informatie in verhalen, bijvoorbeeld voor tentoonstellingsteksten of, zoals in het geval van Victoria Vilein, een boek.

Kristien Dieltiens is een creatieve duizendpoot: ze schrijft en illustreert. Ze schrijft in verschillende genres en voor verschillende doelgroepen, maar steeds probeert ze haar verhaal te brengen in een beeldende taal en met gedetailleerd uitgewerkte personages. In 2002 kreeg ze de Prijs van de Vlaamse Kinder- en Jeugdjury voor een van haar historische jeugdromans, "Olrac".

Korte inhoud

1830. Victoria woont met haar ouders in Brussel. Ze is een wervelwind die ervan droomt om te kunnen vliegen. Ze is het gewend haar zin te krijgen en deinst niet terug voor een driftbui. En ze kan praten met dieren! Die zijn meteen ook haar enige vrienden. Wanneer in Brussel de revolutie uitbreekt, brengt haar moeder haar naar hun kasteel in Wissekerke: een veilige plaats, zo denkt ze. Daar aangekomen ontdekt Victoria dat het hoofd van de huishouding van het kasteel er snode plannetjes op nahoudt en dat hongersnood dreigt voor iedereen: jong en oud, rijk en arm, mens en dier. Welke kant zal Victoria kiezen?

1. HET VERHAAL

1.1. Cover

- Wat vind je van de cover? Spreekt deze je aan?
- Wat zie je op de omslag? Wat valt je op? (bv. het meisje heeft duidelijk een band met dieren / de razernij in de ogen van de vogel op de achterzijde van de cover /...)
- Wat valt je op aan het kleurgebruik en waarom zouden deze kleuren gekozen zijn? (zwart, geel, rood voor België)
- Wat vind je van de ondertitel "Het juweel van de keizer"? Wekt het je nieuwsgierigheid?
- En na het lezen? Vind je deze ondertitel goed gekozen?

1.2. Personages

- Wie is het hoofdpersonage? (Victoria Vilein)
- Wat kom je over haar te weten in de eerste hoofdstukken? Wat is je eerste indruk van haar? (Verwaand / wind in haar hoofd /...)

- Gedraagt Victoria zich anders tegenover dieren dan tegenover mensen? (Met dieren kan ze praten! Tegen hen is ze wél aardig. “Voor muizen hoefde je niet te nipwippen of koninklijk te knikken.” (p.18))
- Wat kom je doorheen het boek over haar te weten? Verandert je mening over haar? (Ze begint zich in te leven in de problemen van anderen, ze probeert de dingen door hun ogen te zien, ze droomt van een betere wereld)
- Kan je begrijpen waarom Victoria zich onhandelbaar gedraagt in het begin van het boek? (Bv. ja, ze heeft geen vrienden van haar leeftijd, ze verveelt zich en ze wordt niet serieus genomen, ze ziet haar ouders soms wekenlang niet / Nee, dat is nog geen reden om te verwachten dat iedereen zomaar alles voor je doet! / Ja, want ze heeft nooit geleerd dat het ook anders kan, want ze lieten haar begaan om de lieve vrede te bewaren /...)
- Wat vind je van de manier waarop de hofhouding in Wissekerke met haar omgaat? (Bv. gemeen, ze maken treiterende opmerkingen / Ze behandelen haar zonder respect omdat zij zich onuitstaanbaar gedraagt /...)
- Kan je begrijpen dat Victoria, ondanks al haar rijkdom, toch vaak verdrietig is?
“Ze was niet echt iemands dochter, zus of vriendin. Het had haar aan niets ontbroken, ze had prachtige kleren, het lekkerste eten en overal stonden bedienden klaar. Maar ergens echt bij horen? Hoe zou dat voelen?” (p.75)

Maartje van der Laak las een brief waarin de moeder van Victoria schreef dat ze “opgetild wil worden door de wind, zoals een blaadje”. (p.279) Ze liet zich daardoor inspireren.

- Vind je dat het karakter van Victoria zoals ze beschreven wordt in het boek past bij deze beschrijving? Waarom?

1.3. Stijl

• Beschrijvingen

“Haar blik gleed over het voorbijhotsende landschap, waarin akkers vol graan afgewisseld werden met koeienweiden. Ze zag boeren hun gewassen inspecteren. Binnenkort was het tijd om te oogsten. Mevrouw de Cabooter maakte smakkende geluiden. Er droop een heel klein sliertje speeksel uit haar mond, die scheefgetrokken tegen het raam plakte.” (p.33)

- Wat zegt de passage hierboven over Victoria? (Ze is opmerkzaam, ze kijkt goed naar wat ze ziet en ze probeert verbanden te leggen.)
- Vind je nog dergelijke passages waarin de opmerkzaamheid van Victoria duidelijk wordt? (bv. p.7, p.35, p.49, p.189)
- Lees je graag zulke beschrijvende passages? (Bv. Ja, ze zijn sfeervol. / Nee, ze vertragen het ritme van het boek / ik wil liever meer actie /...)
- Passen deze beschrijvingen bij het verhaal?

• Illustraties

- Wat kan je zeggen over de kleuren gebruikt voor de illustraties binnen in het boek? (Zwart-wit-grijstinten)
- Zou je de prenten eerder licht of donker noemen? Hoe worden licht en donker gebruikt in de illustraties (groot contrast tussen licht en donker)
- Kijk ook eens naar de lijnen die Kristien Dieltiens gebruikt heeft?
 - Scherpe contourlijnen
 - Spel met harde en zachte, vervaagde lijnen.

• Opdracht

Victoria zou graag een vogel willen zijn. Als je kon kiezen, welk dier zou jij dan zijn? Teken dit dier en houd daarbij rekening met de manier waarop Kristien Dieltiens gebruik maakt van licht en donker en van harde en zachte lijnen. (Zie bijlage)

1.4. Tijd en genre

Dans je mee naar 1830 en de Belgische revolutie? Maak pirouettes net als Victoria! Nee, stop! Te ver! Nog even en we komen we terecht in de prehistorie! We springen met grote sprongen terug voorwaarts in de tijd! Ja, daar is 1830 al!

- Wordt in het boek echt het verhaal verteld van deze revolutie? (Nee, een aantal dingen wordt terloops vermeld: paniek in het huis, brand op straat, het liep helemaal uit de hand bij de opera.)
- Zijn er overeenkomsten tussen de gebeurtenissen in Brussel en die in Wissekerke? (Ontluikende democratie)

- Wat vind je ervan dat je over de eigenlijke revolutie niet zo veel te weten komt?
- Wat zou Maartje van der Laak willen aantonen door de opstand van Victoria en de dieren centraal te zetten, met de Belgische revolutie op de achtergrond? (Democratie en rechten en vrijheid zijn ook belangrijk in het leven van kinderen, van dieren... Iedereen krijgt ermee te maken: thuis, op school...)
- Vind je het interessant dat Maartje van der Laak in het nawoord meer informatie geeft over de historische gebeurtenissen?

Historische fictie is een mengeling van geschiedenis en fictie. In haar nawoord Maartje verduidelijkt Maartje van der Laak wat feit is en wat fictie in haar roman:

“Ik heb dus bewust een beetje gespeeld met de jaartallen, om de democratische ideeën die in de jaren 1830 leefden te verweven in het verhaal van Victoria.” (p.282)

- Vind je het belangrijk / leuk om dit te weten?
- Als je kijkt naar het verhaal van Victoria, wat zou er dan wel historisch correct zijn? (Bv. beschrijving van de kleren, het eten, de manier waarop een huishouden gerund werd, de manier waarop mensen zich verplaatsten...)
- Ben je online op zoek gegaan naar het schilderij van Victoria en haar moeder?

1.5. Vertelperspectief / structuur

- Victoria staat centraal in het verhaal, maar wil dat ook zeggen dat we de gebeurtenissen door haar ogen zien? (Vaak wel, maar de verteller laat ons soms ook meekijken met de bedienden (p.6), de soldaten (p.184-187), de dieren (Hendrik op p.216-218, Dolores op p.142-13)).
- Vind je het interessant dat hier en daar duidelijk wordt wat andere karakters denken? Wat kom je zo te weten? (Bv. de plannetjes van Dolores / dat de bedienden niet snappen waarom een kind dat alles heeft zo gemeen kan zijn /...).

De lezer geraakt aan informatie doordat de verteller hier en daar zijn blik richt op andere personages en hun beweegredenen.

- Het is van belang voor het verhaal dat Victoria zelf aan informatie geraakt. Heeft ze zelf voldoende vrijheid om op onderzoek uit te gaan? (Nee, ze wordt vaak opgesloten, moet lessen volgen...)
- Hoe geraakt Victoria aan haar informatie? (De dieren zijn haar ogen en oren).

1.6. Einde

- Lees het hoofdstuk 'Victoria Velijn' vanaf p.274. Wat kom je daar te weten? (Wat er ondertussen in Brussel is gebeurd).
 - Wat gebeurt er wanneer Victoria het velijn aan haar moeder toont? (De Belgische revolutie wordt in verband gebracht met de gebeurtenissen op het kasteel van Wissekerke.)
 - Vind je dat een goede afsluiter?
 - Hoe eindigt het verhaal voor Ramzan en Ramses? (De gravin geeft toe dat ze enkel aan zichzelf dacht en de jongens niet als mensen heeft behandeld. De jongens geven aan dat ze graag willen terugkeren naar Egypte.)
 - En hoe verschilt het gesprek tussen de gravin en Victoria van hun eerdere gesprekken? (Eerder luisterde de gravin niet naar wat Victoria wilde zeggen en ging ze ervan uit dat Victoria enkel ongehoorzaam wilde zijn. Aan het einde van de roman beseft ze dat ook kinderen waardevolle ideeën en meningen kunnen hebben.)
 - Vind je dat passende eindes voor deze personages? (Bv. ja, er wordt naar hen geluisterd, ze krijgen een keuze.../ Bv. Nee, de gravin begrijpt dit nu wel, maar de jongens krijgen nog steeds te maken met bijgeloof en vooroordelen (De vloek van de Farao/...))
-

2. VERWERKING

2.1. Democratie, gelijkheid en mensenrechten

- De dieren en de kinderen houden hun Grote Raad (vanaf p.239). Wat bespreken ze daar?
 - Allemaal samen! Respect en vrijheid voor iedereen!
 - Wet 1: iedereen wordt gelijk behandeld, zonder onderscheid.
 - Wet 2: vrijheid van meningsuiting. Alles mag gezegd worden en er wordt geluisterd naar alle meningen, ook de onaangename.
 - Wet 3: vrijheid van vereniging (het hoeft niet in het geheim)
 - Wet 4: verkiezingen

- **Opdracht**

Maak zelf een velijn: schrijf de regels neer en maak er een officieel document van! (zie bijlage)

2.2. Communicatie

“Door te praten en iedereen zijn zegje te laten doen en ook de ongemakkelijke meningen te willen horen, hadden ze een systeem dat kon werken.” (p.242-243)

- Alles mag gezegd worden, besluiten de kinderen en de dieren. Naar alle meningen moet worden geluisterd. Ze voegen hier echter een voorwaarde aan toe. Welke? (Je mag niemand schaden)
- Waarom is het zo belangrijk dat ze deze voorwaarde toevoegen? (Bv. anders is er geen sprake van respect / samenwerken wordt moeilijk als deze voorwaarde er niet zou zijn/...)
- Betekent democratie dan dat we het altijd met elkaar eens moeten zijn? (Nee, op de Grote Raad wordt net gezegd dat verschillende meningen belangrijk zijn in een democratie.)
- Vergelijk de gesprekken tussen Nele en Victoria op p.46 en op p.167-169. Wat doen Nele en Victoria anders in het tweede gesprek dan in het eerste? (Ze praten met elkaar én luisteren naar elkaar)
- Wat is het gevolg hiervan? (Ze begrijpen elkaar beter)
“Ze kon nog steeds niet bevatten hoe het moest zijn voor Nele.” (p.169)

2.3. Laat je stem horen!

In de roman wordt niet geluisterd naar kinderen en dieren. Hun mening wordt niet belangrijk geacht.

- Vind jij dat er genoeg naar kinderen geluisterd wordt?
- Hebben jullie een leerlingenraad op school en zo ja, wat bespreken jullie zoal?
- Is er iets wat je op jouw school zou willen verbeteren, iets wat je anders zou willen zien? (Muziek op de speelplaats, een groenere speelplaats, ideeën voor het schoolfeest, huiswerkklas, warme maaltijden...)

- **Opdracht**

Maak een spandoek om je stem te laten horen! (Zie bijlage)

2.4. Vergelijking met “Hart van staal”

- Vergelijk met “Hart van staal”. Zijn er parallellen te trekken? (Bv. opstand wegens gebrek aan inspraak.)
 - Hoe reageren de kinderen in “Hart van Staal”? Is dat vergelijkbaar met hoe Victoria en de dieren reageren?
 - Streven ze hetzelfde na? (Allemaal samen! Respect en vrijheid voor iedereen!)
-

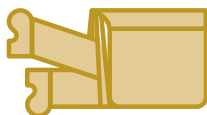
3. VERDER LEZEN

- De gruwelijke generaal / Jozua Douglas (De Fontein, 2015)
boekenzoeker.be/de-gruwelijke-generaal
- Strijd om Drakeneiland/ Lydia Rood (Leopold, 2007)

Bronnen

maartjevanderlaak.be/

kristiendieltiens.com/

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage

Welk dier zou jij zijn?

MATERIAAL

- Papier
 - Harde en zachte grafietpotloden
-

Victoria Vilein wil graag een vogel zijn. Ze wil de vrijheid om te gaan waar zij wil.

- Als jij een dier zou kunnen zijn, welk dier zou dat dat zijn?
- Maak een tekening van dat dier, waarbij je rekening houdt met de manier waarop Kristien Dieltiens speelt met licht en donker, met harde en zachte, vervaagde lijnen.

De wetten van Wissekerke

MATERIAAL

- A3 papier of stukken behangrol
 - Pennen, stiften, kleurpotloden...
 - Tijdschriften
 - Lijm
-

De juryleden schrijven (in groepjes) de regels neer waarover de dieren en kinderen het eens worden op de Grote Raad.

- Schrijf de beslissingen van de Grote Raad neer. Dat mag in je eigen woorden!
- Geef zelf vorm aan het document: maak illustraties, voeg slogans toe, gebruik foto's die je in verband brengt met democratie en mensenrechten...
- Toon je velijn aan de anderen.
 - Waarom koos je die foto's, slogans, tekeningen...?

Laat je stem horen!

MATERIAAL

- A3 papier of stof
 - Stiften, verf
-

- Is er iets op school wat je wil veranderen of waarvoor je wil pleiten?
- Maak een spandoek en verzin een leuke, pakkende slogan